

ORGAAN

van de

Vereeniging ter beoefening
van de Krijgswetenschap

1947 - 1948

1ste Aflevering

Inhoud :

*Met Hr. Ms. „Flores”
in de Middellandse Zee 1943-1944*

door J. S. BAX, Kapitein-Luitenant ter Zee

Voor adresveranderingen of opgave van adres en nieuwe leden zich te wenden in Nederland tot Res. Lt. kol. b.d. J. P. Boots, Secretaris-penningmeester van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, v. Alkemadeaan 215, 's-Gravenhage, Tel. 774621, Postrek. 78328

Redactie: Generaal-majoor b.d. D. A. van Hilten, Zuidwerfplein 8, 's-Gravenhage, Tel. 720366.

Hoofdcorrespondent in Ned.-Indië: Kolonel Gen. Staf K.N.I.L.
C. van den Hoogenband, Riuwstraat 6, Bandoeng (Java).

Zorg dat wij uw adres weten — De contributie bedraagt f 10.- per jaar

KONINKLIJKE NEDERLANDSE ACADEMIE
7091
BIBLIOTHEEK

7091

BIBLIOTHEEK

1

BIJENKOMST VAN 24 OCTOBER 1947 TE 's-GRAVENHAGE
LEZING GEHOUDEN VOOR DE VEREENIGING TER BEOEFENING
VAN DE KRIJGSWETENSCHAP OP 24 OCTOBER 1947
TE 's-GRAVENHAGE

door de

Kapitein Luitenant ter Zee: J. S. BAX.

Voorzitter: Zijne Excellentie Luitenant-Generaal b.d. C. A. PRINS.

De Voorzitter,

Excellenties, Mijne Heren,

Ik open deze vergadering. Het is mij een voorrecht, in het bijzonder te mogen begroeten ons Erelid Z. Exc. de Luitenant-Generaal b.d. T. F. J. Muller Massis, Lid van de Raad van State en Z. Exc. de Vice-Admiraal Jhr. E. J. van Holthe, Chef van de Marine Staf.

M.H. Een half jaar geleden mocht ik hier enige waarderende woorden wijden aan het personeel van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht en het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger en de daarbij ingedeelde luchtstrijdkrachten, naar aanleiding van hunne werkzaamheid in Indië; en nog steeds verricht het daar zijne moeilijke taak, en verricht die op schitterende wijze, waarvoor het onze warme hulde en dank verdient. Wij gedenken eerbiedig diegenen van hen, die bij de vervulling van hun plicht het hoogste offer hebben gebracht.

Alvorens tot onze agenda over te gaan, M.H., moge ik nog Uwe aandacht vragen voor het feit, dat het 1 October j.l. 25 jaar geleden was, dat onze Secretaris-Penningmeester, Res. Luit. Kolonel b.d. J. P. Boots, destijds Reserve-Kapitein der Grenadiers, als zodanig in functie trad.

Overtuigd, daarmee in Uw geest te handelen heeft het Bestuur op de herinneringsdag van 1 October de Overste Boots namens de Vereniging gelukgewenst en hem als blijk van waardering een boekwerk aangeboden, een atlas naar de keuze van de Overste zelf. Ons Erelid, Luit.-Generaal b.d. Muller Massis, Lid van de Raad van State, deed ons de eer, daarbij tegenwoordig te zijn en de jubilaris namens de leden der Vereniging toe te spreken.

Overste Boots, ik herhaal thans de gelukwensen, die ik die dag namens de Vereniging tot U mocht richten, en ik wil er nog eens op wijzen, welke grote verdienste erin gelegen is om gedurende 25 jaar ene zo moeilijke en belangrijke functie te hebben vervuld. U hebt U steeds op boven alle lof verheven wijze van Uw dubbele taak gekwetend, waarvoor de Vereniging U niet dankbaar genoeg kan zijn.

Ik spreek gaarne de wens uit, dat de Vereniging U nog vele jaren als haar Secretaris-Penningmeester moge behouden. (Applaus).

De Lt. Kol. b.d. J. P. Boots antwoordde:

Mijnheer de Voorzitter,

Zeer aangenaam getroffen door de vriendelijke woorden tot mij gericht, omdat ik op 1 Oct. j.l. de eer had 25 jaar ons Genootschap te mogen dienen als secretaris-penningmeester, zeg ik Uwe Excellentie en de vergadering voor de betoonde instemming met Uwe woorden hartelijk dank. Ook voor het mooie geschenk, een wereld-atlas, ten Uwen huize, in bijzijn van het Bestuur en Z. Exc. Lt. Gen. Muller Massis, Lid van de Raad van State, mij aangeboden namens de Vereniging mijn oprechte dank. De woorden door U en Generaal Muller Massis als Oudste Lid, (ruim 65 jaar), namens de leden tot mij gesproken zullen mij steeds in herinnering blijven.

Ik moge thans in deze bijeenkomst herhalen, wat mij toen van het hart moest. Ik heb steeds naar beste weten getracht mijn plicht te doen als Secretaris-Penningmeester, maar mijne taak was bescheiden vergeleken met hetgeen zowel door het Bestuur als de leden die als sprekers voor ons genootschap optraden gepresteerd is. Bij hun toch reeds zware dagtaak zagen deze Heren er niet tegen op, dikwijls met opoffering van persoonlijke belangen, door doorwrochte studiën, die zowel in binnen- als buitenland de aandacht trokken, het Nederlandse Volk opmerkzaam te maken, op hetgeen nodig was voor een afdoende landsverdediging. Mei 1940 bewees helaas maar al te duidelijk hoe weinig rekening werd gehouden met hunne herhaalde waarschuwingen en betogen.

U persoonlijk, Mijnheer de Voorzitter, moge ik eerbiedig danken voor de prettige wijze waarop ik zovele jaren onder Uwe leiding heb mogen werken.

Bij de nu volgende verkiezing van 3 bestuursleden worden de aan de beurt van aftreden zijnde H.H. Generaal-Majoor b.d. D. A. van Hilten,

Kolonel G.S. M. R. H. Calmeyer en Kapitein ter Zee J. P. Perks bij acclamatie herkozen, waarna de Voorzitter het woord geeft aan de Kapitein Luitenant ter Zee J. S. Bax voor het houden van zijne voordracht over het onderwerp: „Met Hr. Ms. „Flores” in de Middellandse Zee 1943—1944”.

Een beschouwing van de ervaringen opgedaan tijdens de amphibische operaties bij Sicilië, Salerno en Anzio, de daarbij uitgevoerde beschietingen en de lessen daaruit te trekken.

Stellingen:

1. Bij een amphibische operatie, waardoor de voorbereiding de strategische verrassing onmogelijk is, moet de tactische verrassing in de finesses verzorgd zijn.
2. Het met succes bevuren van z.g. „pin point” doelen is vanuit zee zeer wel mogelijk. Het „un canon sur terre en vaut dix sur mer” is een verouderde stelregel.
3. Bij beschietingen vanuit zee kunnen alleen dan eigen verliezen worden beperkt wanneer permanente luchtbescherming boven de schepen aanwezig is.
4. Bezetting van vijandelijke vliegvelden is bij een amphibische operatie een eerste eis en beperkt vijandelijke luchtactiviteit boven bruggehoofden en overvolle debarkatiehavens.
5. Het slagen van een landing is in hoge mate afhankelijk van de goede samenwerking tussen land-, zee- en luchtmacht.

INLEIDING

Mijnheer de Voorzitter, Excellentie's, Mijne Heren.

Het is de gewoonte, dat men een lezing als deze begint met te zeggen, dat men met „zekere schroom” de uitnodiging van de voorzitter heeft aangenomen. Niet also hedenavond.

Toen ik met mijn schip in de Middellandse Zee was, en ik de zeeoorlog in de voorste linies meemaakte heeft bij mij steeds op de achtergrond gestaan de gedachte om later aan mijn collega's te vertellen, wat ik meegemaakt had, opdat er in het algemeen lessen uitgetrokken zouden kunnen worden. Bovendien wanneer men ambitieus is (en welke leerling van de Krijgsschool was dat niet) dan heeft men als leerling altijd de hoop nog eens achter deze lessenaar te staan waarvandaan men zovele prominente figuren van leger en vloot heeft horen spreken.

Nu ik er echter achter sta kan ik niet verhelen, dat ik inderdaad door een zekere schroom overvallen ben. Niet vanwege de plankenkoorts, maar omdat ik U hier een stuk Marine-geschiedenis ga vertellen wat Hr. Ms. „Flores” gemaakt heeft. Degenen onder U, die echter onder vijandelijk vuur zijn geweest — en wij waren het practisch een jaar lang — zullen weten en kunnen begrijpen, dat het geen *onverdeeld genoeg* is om hierover te praten. Ten eerste omdat het te veel oogenblikken waren van verschrikking, onderdrukte angst en ellende en ten tweede omdat men er als commandant, noodgedwongen een hoofdrol in speelt; en er is één ding wat ik hier aan het begin wil zeggen, dat ik me nooit meer als toen gevoeld heb als een schipper naast Onze Lieve Heer op mijn schip en dat ik, ook al zal ik in het vuur van mijn lezing wel eens in de eerste persoon vervallen, ieder persoonlijke verdienste van mij afschuij. Het slagen van de tocht van Hr. Ms. „Flores” is te danken aan de Voorzienigheid, de grondige, zowel mentale als technische, opleiding van het personeel en de goede samenwerking, die tussen de Kon. Mar. en R.N. bestond.

Verwacht U ook van mij *niet een technische* en ingewikkelde verhandeling over Amphibische operaties. Wat ik U vertel is persoonlijke ondervinding uit die dagen van Sicilië, Anzio, Salerno en Gaeta. Ik had toen weinig gelegenheid ver om mij heen te kijken. Ik had genoeg te doen met het uitvoeren der orders voor mijn eigen schip. Een ieder deed dat, waardoor het uitzicht in groot verband vaak verloren ging. *Het was verboden* aan boord iets van een dagboek of uitgebreid journaal bij te houden. Een summier chronologisch verslag met gevechtdiagrammen werd tijdens de actie bijgehouden en dat moest zo spoedig mogelijk aan de operatieve bevelhebber worden ingediend en aan onze bevelhebber der Zeestrijdkrachten.

Aan boord mocht niets daarvan bewaard worden.

Wat ik U hier vertel is geheel gebaseerd op herinnering, herinnering echter van feiten, die een zo levendige indruk op mij maakten toen zij zich afspeelden, herinnering van grote zorg, verschrikking en beheerste angst, dat zij, wanneer ik ze hier weer ophaal, mij weer als reëel voor de geest staan!

Zoals U vermoedelijk bekend zal zijn, is Hr. Ms. „Flores” een kanonneerboot groot 1200 ton, bewapend met 3 kanonnen van 15 c.m., 1 dubbel en 1 enkel mitrailleur van 40 m.m. en wat klein grut aan mitrailleurs. Het schip liep toen wij er mee naar de Middellandse Zee gingen, net 12 mijl, maar dit zou in de loop van het jaar — zonder enige dokking — nog belangrijk teruglopen.

Met haar zusterschip Hr. Ms. „Soëmba” waren de schepen in 1919 ontworpen — wij vierden de zilveren bruiloft — als flottielje-vaartuig, d.w.z. als schip om in Indië het Nederlandse gezag te helpen handhaven tegen de B.V. Weinig zullen de ontwerpers van die schepen vermoed hebben, dat hun geesteskinderen nog zulk een roemvolle strijd zouden strijden op een wereldzee en geroepen zouden worden om de grootste amphibische landingen te steunen, die ooit zijn uitgevoerd.

Laat ik dan direct hierbij zeggen, dat zij een reclame waren voor de *Nederlandse Scheepsbouw*, i.c. de werf Wilton-Feyenoord. Niet wat vorm aangaat, maar gedurende de landingen in Sicilië en Italië hebben zij bijna dagelijks blootgestaan aan beschietingen, bombardementen, „near misses” en niets vermocht hun solide bouw te verstoren. Eens zag ik het schip als gevolg van zulk een near miss, 1 meter uit het water gelicht, het bonkte weer neer en vrijwel onverstoord deden de triple expansie machines daarna hun werk.

Met hun geringe diepgang waren zij uitstekend geschikt voor bombardementswerk op de kust. Toen de invasies werden voorbereid en Engeland alles wat ze aan kanonneerboten had in een „Inshore squadron” bijeen bracht, was het een goede beurt van het Nederlandse Gouvernement, dat ze deze schepen beschikbaar stelde. Wij waren een zeer geliefd gebruiksobject, niet alleen voor bombardementswerk maar ook als sleepschip om gestrande landing craft af te slepen. Toen wij ons eens gedreven door enthousiasme en plichtsbesef lieten leiden om steeds dichterbij de kust te bombarderen, kregen wij van onze operationele commandant een seintje. „Don't take too much risk. We will need you elsewhere.” Wel een bewijs hoe men de schepen op prijs stelde. Laat mij dan ook, als eerste les door mij getrokken, hier opmerken, dat wanneer we ooit weer een bijdrage in een intergeallieerde vloot moeten leveren, wij met zulke schepen voor de dag moeten komen. Zij zijn goedkoop in bouwkosten en ongeëvenaard voor het werk waarvoor ze gevraagd worden.

Hr. Ms. „Flores” bevond zich in Mei 1940 in het Zuiderkwartier, wist na de overgave, Engeland te bereiken en deed daar al spoedig dienst als versperrings- en mijnbewakingschip op de Thames.

Vandaar werd het in '42 gedirigeerd op de z.g. „Oostkust convooiën” op de Oostkust van Engeland. Die taak behield het schip tot April 1943, en juist zijn 2500ste schip geconvoyeerd had. Toen kregen wij een zeer geheim telegram, dat we aangewezen waren voor buitenlandse dienst en naar „Scapa Flow” op moesten stomen om z.g. „to work up”.

Ik vestig er de aandacht op, dat Hr. Ms. „Flores” haar reis dus begon zonder ook maar enig idee te hebben, wát er ging gebeuren en dit is mij een geheim gebleven tot 2 dagen voor D day in Malta. Een dergelijke geheimhouding heeft voor- en nadelen. Voordeel is de onmogelijkheid dat er uit de school geklapt wordt, om de eenvoudige reden, dat men *niets* kan mededelen. Het bezwaar is, dat het aanleiding geeft tot de vreemdste en wildste geruchten en, (dit is het voornaamste) dat men de kans loopt het contact met zijn ondergeschikten te verliezen. Nimmer werkt het ondergeschikte personeel met meer liefde en toewijding dan wanneer zij weten wat er gebeuren gaat en welke rol zij in het verband moeten spelen. Alle geheimhouding in deze wekt wantrouwen. Wat het zwaarst is, moet echter het zwaarst wegen, maar als suggestie in mijn betoog zou ik willen aanbevelen: neem bij een actie Uw personeel zoveel mogelijk in vertrouwen. Geef hen het idee, dat ze een onmisbare rol spelen. Miliciens zijn geen „kanonnenvlees” meer, geen willoze dociele massa. Openhartigheid wekt hun vertrouwen en hun verantwoordelijkheidsgevoel.

De enigste aanwijzing die wij kregen voor wat ons te wachten stond was, dat we in New-Castle — waar het schip vóór haar grote reis gebaseerd was — een Bombardement Liaison Officier-B.L.O., een kapitein van de Engelse landmacht aan boord kregen. De toestellen, die hij aan boord bracht en de training, die hij in de afgelopen 6 maanden ondergaan had, deden vermoeden, dat wij „ergens” zouden worden ingezet ter flanksteun van het leger. Waar en wanneer was ons volkomen onbekend. Onze gissingen werden in zoverre bewaarheid, dat we in Scapa Flow aangekomen een oefenprogramma moesten vaststellen, voornamelijk bestaande uit kustbeschietingen, bedoeld om gewend te raken aan de procedure, die daaraan verbonden was. Ik kom hier later op terug, maar wel is noemenswaard, dat wij daar reeds werkten met de Forward Observation Officier (F.O.O.) een collega van de B.L.O. aan boord, die we verder gedurende onze gehele campagne zouden houden. Deze jongelui vormden op hun opleiding op Sandhurst reeds een koppel. De F.O.O. stond per walkie-talkie in verbinding met de B.L.O., die in de commandotoren stond. Gedurende de campagne heb ik de waarde leren kennen van een dergelijk afgeoeft koppel. Zij begrepen elkaar, hadden een speciale code, kenden elkaars stemgeluid en zodra er een andere F.O.O. werd ingeschakeld dan deze, gaf dit vertraging door niet begripen. Wanneer wij er ooit toe zouden komen de bombardementprocedure te gaan beoefenen, is een vroegtijdige samenwerking en een continuïteit in de plaatsing van F.O.O. en B.L.O. een eerste vereiste.

We bleven gedurende 3 weken in Scapa Flow. Ons werd de vrijheid gelaten een eigen oefenprogramma op te stellen, wat lang niet iedereen kreeg. Desgevraagd zei de Chief of Staff mij, dat hij reeds eerder met de Hollanders had gewerkt en hij de gedegenheid van hun werk, de wijze van oefenen, de standing van hun opleiding kende. Mijne Heren, dit compliment werd mij vele malen gemaakt in de 5 jaar, dat ik in de R.N. was, laten wij daarom nimmer tornen aan ons militair onderwijs, gedwongen door bezuiniging, te kort aan personeel, of wat ook, maar vast houden aan de gedegenheid van onze opleiding zoals die vroeger was.

Tijdens mijn verblijf in Scapa bracht ik meerdere malen bezoek aan Vice-Admiraal Fraser, C. en C., Home Fleet en later Pacific Fleet. Op één dier bezoeken werd het bericht binnengebracht, dat er onderzeebootcontact had plaats gevonden aan de ingang van Scapa. Het was weldadig te zien de rust en de zekerheid waarmee de admiraal zijn orders gaf op een moment, dat desastreuze gebeurtenissen het gevolg hadden kunnen zijn. Het „No Panic” en „Only one crisis a day” voerden de Engelsen zeer streng door.

Toen ik gerapporteerd had, dat we gereed waren, kregen we orders naar Greenock op te stomen waar we op 4 Juni aankwamen. Op de Clyde was een grote concentratie van koopvaardijschepen én escorteurs en een light fleet carier. Kortom alles wees op de vorming van een groot convooi. Een convooi-conferentie en „sailing orders” voor Gibraltar deden ons inzien, dat we Middellandse Zeewaarts gingen.

Op 7 Juni vertrokken wij en vormden buitengaats het KMS 16 convooi van 300 schepen. Als commodore op dat convooi diende Kap. t. Zee van den Donker. Het convooi werd herhaaldelijk door onderzeeboten aangevallen. Maar door de nabij bescherming van vliegtuigen van de „Battler” werden zij steeds ontdekt. Het convooi was zo groot, dat wij, die achteraan voeren, niet veel zagen van de aanvallen. Wij verkeerden echter in de weinig benijdenswaardige positie steeds „straglers” (dit zijn achterblijvers) te moeten ophalen.

Op 9 Juni werden wij aangewezen om met de Franse escorter „Rosalie” een achttal schepen naar Lissabon te brengen. We laadden op zee olie uit een tanker, brachten ze gedurende den nacht naar de mond van de Taag en kregen van daaruit 6 schepen mee voor Gibraltar. Lissabon wemelde in die tijd natuurlijk van spionnen en het verwonderde ons dan ook niets, dat de volgende morgen uit de zon — ter hoogte van Kaap Vincent — 6 F.W.'s op ons convooi doken. Zij deden eerst een proefrun in formatie en daarna vielen zij stuk voor stuk aan. Zij vielen van boven

Portugees gebied aan, vlogen weer terug en kwamen weer over Portugees gebied. De koopvaarders kropen zelf zo dicht mogelijk onder de wal. Ik had — het oorlogvoeren moest ik nog leren — nog het primitieve idee, dat wij als Nederlands schip niet in Portugees territoriaal gebied moesten komen en achtte het ook ondienstig, dat onze granaatscherven op Portugees gebied terecht zouden komen.

We vuurden als razenden. Na 2 schoten seinde de Rosalie, dat zijn batterij defect was en gaf ons order dicht bij de schepen te blijven en in Portugees territoir te gaan varen. Zo deed zich dus de bijzondere omstandigheid voor: Een *Frans* commandant geeft een *Hollandse* commandant order *Portugal* binnen te varen om *Engelse* schepen te beschermen tegen *Duitse* vliegtuigen, kon het internationaler?

De F.W. beschadigde met een „near miss” één schip. Wij beschadigden een vliegtuig als „most probable lost”. Het vloog na de laatste run laag over het water weg met rook achter zich aan.

De volgende morgen kwamen we in Gibraltar aan en kregen direct vaarorders voor een convooi naar Algiers, nog steeds was niets over de bedoeling van onze komst bekend.

Wij gingen direct door en werden van Algiers door gedirigeerd naar een schietplaats om wederom het bombardement te beoefenen. Men liet ons oefenen, geen last van allerlei controlerende functies. Weer het duo Lewis—Studer (FOO en BLO). Overigens waren de oefeningen niet vrij van emoties. Herhaaldelijk luchtalarm 's nachts. Italiaanse en Duitse E bootwaarschuwingen en Onderzeebootwaarschuwingen.

Terugkomende in Algiers werden 2 Duitse onderzeeboten in de omgeving van de haven gesignaleerd. We waren blij, dat we binnen waren. Algiers werd in die maand Juni nog niet met rust gelaten, MTB's aanvallen en luchtaanvallen maakten het verblijf aldaar onrustig.

We namen er 2 legioenairs aan boord, die hun Nederlander-schap weer terug wilden verdienen. Zij wilden in de Prinses Irene Brigade, hoopten op een goedkope terugreis naar Engeland. Wij, nog onbekend wat er met ons gebeuren ging, namen ze aan..... Ze zouden de gehele Middellandse Zee-campagne meemaken! Eén sneuvelde later bij de mijnenvegdienst, de ander werd soldaat.

Vrijdag 2 Juli krijgen we sailing orders voor Malta. Op Dinsdag 6 Juli zijn we in Malta waar ik onmiddellijk de Chef Staf van de F.O.I.C. Malta aan boord kteeg, vergezeld van de orders voor de „Husky operatie”. Dit was een stapel van zeker 1,50 m. hoog. De orders luiden: voorlopig terug naar de rede, niet passagieren en communicatie met de wal verbroken.

Ik zal de invasie van Sicilië afzonderlijk bespreken en doorgaan met mijn summier toegelicht chronologisch verslag.

9 Juli—10 Juli Opmars naar Sicilië.

10 Juli D-day. Voeren 1 bombardement uit op Pachino. 1 x onder vuur. 10 luchtaanvallen.

10—24 Juli. Bombardementsopdrachten op de Z.O. kust van Sicilië en de omgeving van Pachino, Augusta-Catania waarin 11 beschietingen worden uitgevoerd, waar we 6 x onder vuur waren, 46 x door vliegtuigen werden aangevallen en één maal door een torpedovliegtuig.

Op 21 Juli krijgen we in Augusta 's nachts een „near miss”. Samen met 3 Engelse jagers vernietigde Hr. Ms. „Flores” een Italiaanse onderzeeboot.

Daarna liep het front bij Catania vast en konden we voor reparatie naar Malta.

3 Augustus zijn we weer gerepareerd terug op het gevechtsterrein, waar thans de doorbraak naar Messina gaat plaats vinden.

Van 4—23 Augustus zijn we met deze actie bezig, opwerkend van Catania tot Straat Messina. We voerden 4 bombardementen uit op Riposto en 1 op Taormina. De forcering van Straat Messina was voor de vloot een heel karwei. Aan weerszijde waren vijandelijke batterijen opgesteld.

Op 14 Augustus krijgt Hr. Ms. „Flores” 's middags bij de ingang van Straat Messina een afstraffing van een batterij van 6 kanons 75 c.m., 1 railway gun van 8 inch en een kanon van 75 c.m. berggeschut. Daar speelde het zich af, dat de 12 mijl lopende „Flores” een nevelscherm moest leggen voor de nog langzamer lopende monitor „Erebus”.

In deze periode zijn we 4 x onder vuur; voeren we 3 x beschietingen uit en worden we 18 x door vliegtuigen aangevallen.

Op 5 Augustus sneuvelt de commandant van Hr. Ms. „Soemba”, kap.luit. ter zee Sterkenburg, door een treffer op de brug.

Op 15 Augustus assisteren we bij een „leap frog” landing benoorden Catania, op de terugtocht valt een torpedovliegtuig ons zonder resultaat aan.

Het front is nu doorbroken en zowel van de Noord (U.S.-troops) als van de Zuid stort het leger op Messina aan.

Op 17 Augustus is Sicilië veroverd en gaat het gehele bombardementseskader (Flores, Soemba, Erebus, Roberts, Cockshafer, Aphis, Scarab) terug naar Malta.

Van Malta worden we gedirigeerd naar Bizerta waar we op 26 Augustus

aankomen. Onderweg van Malta naar Bizerta werden we 1 x aangevallen door onderzeeboten, doch zij werden tijdig ontdekt en slechts één schip werd getorpedeerd. In Bizerta komt Hr. Ms. „Flores” onder Amerikaans operationeel bevel en wordt de Salerno landing voorbereid. Een heerlijk rustige tijd, behalve enkele luchtaanvallen. Wij laadden daar olie uit de „Empire Salvage”, een gewezen Hollandse tanker „Papendrecht”, door Duitsers in Holland afgebouwd, bij de Bermuda's door de Engelsen heroverd. We zijn ingedeeld in de Western Naval Task Force onder adm. Hewitt, in het onderdeel 80. 4 Task group onder Captain Andrews.

Op 7 September hebben we te Palermo nog een laatste bespreking; daarna stomen we langs Ischia naar Ventotene.

De actie in Salerno zal ik nog apart bespreken, we bleven daar tot 12 September, toen we, beschadigd terug moesten naar Palermo.

Ik wil nog even stilstaan bij de overgave van Italië op 8 September. Vlak voor de actie tegen het eiland Ventotene kregen we bericht over de B.B.C. van Italië's overgave. Waanzinnige vreugde aan boord. Iedereen verwachtte die avond om zo te zeggen het thuisvaart bericht. Groot was de teleurstelling, toen bleek, dat de vijandelikheden werden voortgezet.

In de Salerno operatie waren we 1 x onder vuur, ondergingen 5 luchtaanvallen, waarvan de 5e ons zwaar beschadigde, we voerden 3 bombardementen uit, waarvan één op een bos, waar tanks opgeborgen waren. Alles werd totaal vernield.

Hr. Ms. „Flores” bleef tot 28 September in Palermo repareren, daarna werden we naar Bizerta gedirigeerd, alwaar we bericht krijgen om op 5 October op te stomen naar Napels om ons te voegen onder bevel van de Flag Officer Western Italy, rear Adm. Morse.

Op 4 October zijn we in Napels en worden ingedeeld bij het 15e Cruiser squadron, onder leiding van rear admiral Harcourt. Deze vlagofficier deelde mij mede, dat hij om ons gevraagd had, omdat hij de Flores en Soemba bij uitstek geschikt achtte om als flanksteun te dienen voor het 7e leger bij de Volturno rivier.

Van October '43 tot Maart '44 zijn we daar verder op Napels gebaseerd geweest, met alle narigheid van het onder de rook van het front liggen.

In die tijd maakten we verschillende operaties mee, leap frog landingen in de rug van de vijand, afleidende beschietingen, nachtelijke wegbeschielingen. Alle dienende om het front van de vijand te verzwakken.

Op 13 October tracht het 7e leger de Volturno over te steken. Daartoe voeren we 3 maal onder vijandelijk vuur.

Op 13 December: „BIGOT” operatie.

Een nachtelijke beschieting van Gaeta om troepenverplaatsingen te veroorzaken bij de Tgarigliano, 3 verschillende bombardementen tussen 1 en 3 uur 's nachts.

Op 29 December: „P.W.G.” operatie. Een zelfde nachtelijke beschieting ter ontlasting van de Garigliano-aanval.

Op 22 Januari heeft de landing bij Anzio plaats — een leap frog landing — om de Duitsers tussen de Garigliano en de Anzio in te sluiten.

Bij Anzio kwamen wij nimmer tot een geregeld bombardement. Het weer werd met de dag slechter en de vijandelijke tegenstand steeds groter. We zien hier de a.a. kruiser „Palamares” zwaar beschadigd wegslepen, de jager „Jervis” in de lucht vliegen en de jager „Janus” met afgeslagen boeg van het terrein vertrekken.

De vijandelijke luchtactiviteit was zeer hevig. Behalve enige bombardementen vanuit de kust, tevens de aanvallen uit de lucht, wij deden de gehele dag bijgevolg niets anders dan op vliegtuigen schieten, zigzaggen en nevelen.

De geallieerden sleepten steeds, als het weer het enigszins toeliet, versterkingen en voorraden de wal op, maar het offensief ontaardde in een defensief en het scheelde op 22 Januari geen haar of we hadden het bruggehoofd op moeten geven. Hr. Ms. „Flores” zelf kreeg op 26 Januari een zeeetje over en moest beschadigd naar Napels terug. Vanuit Napels trekken we nu regelmatig met de „Mauritius” en de „Soemba” er op uit om vijandelijke stellingen bij Gaeta en Formia te beschieten. Tien bombardementen en vrijwel evenvele malen onder vuur.

Wij hebben nu nog twintig schoten per kanon over en ongeveer 400 schoten per kanon gedaan. De lopen zijn uitgesleten en de kamers eveneens. Om een afstand van 12.000 m. te schieten moet ongeveer 3000 m. boven de afstand gegeven worden. De kanonnen worden dan ook afgekeurd en we krijgen bericht om in afwachting van het thuisvaren op te stomen naar Malta.

Op 25 Februari vertrekken we in convooi naar Engeland, een, in vergelijking met het doorgestane, weinig enerverende reis. Een escorteur wordt bezuiden Engeland getorpedeerd. De avond voor de aankomst in Plymouth merken we, dat we door een Brits verkenningsvliegtuig gesignaleerd zijn als 2 Duitse jagers. Wij moeten radiostilte houden, weten dus niet anders te doen dan al onze Nederlandse vlaggen te tonen en verkenningsseinen te doen als de bombardementsgroep aankomt. Zij vliegen — zonder actie gelukkig — over ons heen. Op 14 Maart komen we in Plymouth aan en beginnen we met gereed maken voor „Overlord”, de landing bij Normandië.

DE LANDINGEN

Hr. Ms. „Flores" was gedurende de tijd, dat ik het bevel voerde, betrokken bij 7 operaties, n.l.:

Juli '43: Operatie „Husky" invasie Sicilië.

Sept. '43: Operatie „Avalanche" landing Salerno.

Jan. '44: Operatie „Shingle" landing bij Anzio.

Dit waren de grote operaties.

En de 4 kleinere, t.w.:

Aug. '43: Operatie „Black Cocq" — een leap frog landing bezuiden Messina.

Nov. '43: Operatie „Stanley", een groots opgezette steunactie bij Volturmo.

Dec. '43 — Febr. '44: Operatie „Bigot" veroorzakende een diversie in de Formia-Gaeta straat.

Ik zal ze niet alle 7 behandelen, mijn verhaal zou eentonig worden, bovendien — ik zei U dit reeds bij de aanvang — heb ik de operaties gezien vanaf mijn schip, d.w.z. in een plaatselijke straal van 2 of 3', terwijl ik mijn handen vol had om dit éne kleine onderdeelje van de operatie goed te laten runnen en geen tijd om veel verder om mij heen te kijken. Degenen onder U, die meegedaan hebben in de strijd hetzij in Nederland, hetzij in Indië, hetzij bij „Husky", „Avalanche" of „Overlord" zullen dit kunnen begrijpen.

Vorbereiding

De voorbereiding voor „Husky" was grotesk, wel overwogen en gedegen. De andere operaties werden ons min of meer opgedrongen door tijd en omstandigheden. Dit was aan voorbereiding, uitvoering en resultaat te merken. Husky liep op rolletjes, „Avalanche" en „Shingle" hadden beide een critiek stadium, waarbij de vloot moest ingrijpen.

Geheimhouding

Bij een onderneming als „Husky", waar bijna 3000 schepen waren betrokken, is van strategische verrassing geen sprake meer. Waar verrassing als altijd een grote rol speelt, moet dus alles gezocht worden in de tactische surprise. Voor zover mij bekend, werden daartoe de volgende maatregelen genomen.

1. Een dummy plan, waarin een landing op Sicilië werd behandeld, werd vrijgegeven in de onderwereld van Algiers.

2. Force „H.” 4 slagschepen, 2 aircraft carriers, 4 kruisers en jagers ageerden enige dagen vóór D-day in de Jonische zee en voerde commando landingen uit op Creta.
3. Met geconcentreerd bombarderen van de landingsplaats werd gewacht tot D-1, niet eerder.
4. De convoeien, die onderweg waren, stoomden tot het laatst strategische koersen.
5. Voor zover de vloot betreft was alleen de Staf met het operatieplan bekend. De schepen ontvingen de operatiebevelen vlak voor hun vertrek uit de haven, verzegeld en mochten deze pas buitengaats openmaken. Communicatie met de wal was sindsdien verboden.

De overgave van Pantelaria en Lampedusa wezen in de richting van een aanval op Sicilië. Sardinië was ook niet onmogelijk. Op D-day verwachtten de Duitsers en Italianen òf een aanval op Sardinië òf een aanval op de westkust van Sicilië. Dit laatste had tot gevolg, dat de Amerikanen op de Zuid-Westkust landende de meeste tegenstand ondervonden en de Engelsen aanvankelijk op weinig tegenstand stuitten.

Tactische voorbereiding

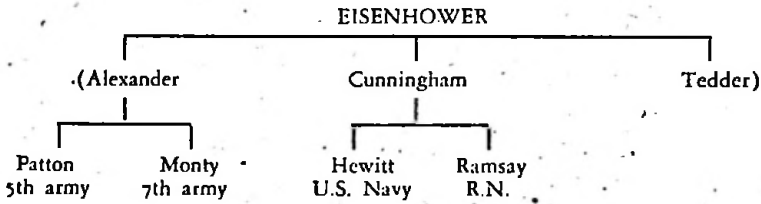
De schepen van het „Inshore Squadron” hadden grotendeels hun schietpraktijk reeds opgedaan in de Afrika-campagne. Voor zover nog niet gingen zij eerst naar Scapa Flow en daarna naar Elkehbir 100' beoosten Algiers. Hier werden schietoefeningen gehouden in samenwerking met het leger. Verder werden landingsoefeningen gehouden in Sidi Ferruch 15' beoosten Algiers en oefende de Infanterie nabij Arzeu.

Patton, die de leiding zou krijgen bij de land-U.S.A.-operaties, beschouwde de gehele Tunesische campagne als oefenschool voor Sicilië en deed alles om zijn troepen daar „blood minded” te maken.

Organisatie

Het grote verschil in de positie van Generaal Eisenhower bij „Torch” en „Husky” was, dat bij de Afrika-landing Ike de leiding had van de gehele operatie. Bij „Husky” had hij deze overgedragen aan Alexander, Cunningham en Tedder. Zij waren verantwoordelijk en de supreme commander besliste alleen over het al of niet doorgaan van de operatie.

De toporganisatie was als volgt:

De 5 Engelse beaches waren in 3 groepen ingedeeld: Acid Noord, Acid Zuid, Bark East, Bark South, Bark West. Allen de Z.O. punt van Sicilië beslaande.

Op de Acid beach had admiraal Troubridge de leiding, op Bark East was admiraal Mc. Gregor verantwoordelijk, terwijl admiraal Vian de landing leidde op Bark South en Bark West.

Rear Admiral Troubridge had onder zich: 2 a.a. schepen, 1 monitor, 16 jagers, 1 mijnlegger, 3 sloepen, 3 korvetten, 6 escorteurs, 11 mijnvegers, 5 kanonneerboten, 13 L.S.I. (land ships Inf.), 18 L.C.P. (land craft Pers.), 22 L.C.I. (land craft inf.), 15 L.S.T. (land ships tanks), 10 M.T.S. (Mec. Transp. ships).

Rear admiral Mc. Gregor beschikte over: 1 a.a. schip, 10 jagers, 8 mijnvegers, 4 L.S.I.'s, 27 L.C.I.'s, 30 L.S.T.'s, 28 L.C.T.'s.

Rear admiral Vian: 2 a.a. schepen, 1 monitor, 31 jagers, 6 sloops, 6 fragatten, 12 korvetten, 2 cuters, 7 mijnvegers, 6 L.S.I.'s, 10 L.C.P.'s, 15 L.S.T.'s, 45 M.T.S.

Admiral Hewitt's force was van gelijke sterkte als die van Vian.

Totaal namen 320 koopvaardijsschepen, 280 oorlogsschepen, 900 L.S. en 1225 small craft aan de operatie deel, om 149.000 man in eerste lijn en 100.000 man in tweede lijn naar de wal te brengen.

Tedder beschikte over 3680 vliegtuigen en Cunningham 219 v. d. F.A.A.

In de Jonische Zee ageerde force H. en bovendien had adm. Ramsay nog 4 kruisers en 6 jagers in reserve voor artilleriesteun.

Hr. Ms. „Flores” stond onder adm. Troubridge, moest even voor H uur afzwaaien om te dienen als artilleriesteun op Bark East. De Senior Naval Officer Landings (S.N.O.L.) van Bark East was capt. lord Ashbourn, op het commandoschip „Keren”.

Op de avond voor D-day gaf adm. Cunningham nog een dagorder uit, waarbij ik speciaal wijs op de clause, dat de landing punt 1 was en de veiligheid der schepen hieraan ondergeschikt gemaakt moest worden. De samenwerking tussen land- en zeemacht wordt onder vuur geboren!

Donderdag 8 Juli waren we — zoals gezegd — met verzegelde orders de rede van Malta opgestuurd en daar werden in de kajuit de zegels der operatiebevelen geopend. Ik had nog een stafbespreking op het Admiralty-huis in Malta waar het toen wemelde van hoge officieren. Eisenhower, lord Gort (de gouverneur van Malta), adm. Cunningham, adm. Hamilton, vice-admiral Malta (V.A.M.) en lord Louis Mountbatten. Daarna terug naar boord en Vrijdag 9 Juli om 12.30 's middags ging Hr. Ms. „Flores” volgens operatiebevel onderweg, samen met 3 rivier kanonneerboten (uit China), vormend het z.g. „inshore squadron”, Aphis, Cockschafer en Scarab, 4 motor mine sweepers en 8 motor launches.

We trachten precies volgens het schema te varen, maar er is een harde westen wind opgestoken, die de zee steeds woeliger maakt. De lage monitors staan vrijwel constant met hun dek onder water. Angstig vragen we ons af wat dit worden moet, vooral op de Z.W.-kust. Dat deze vrees niet ongegrond was blijkt uit een later bekende uitroep van Lord Louis toen hij 's avonds op Malta naar het weer stond te kijken: „to be perfectly honest, it does not look too good”.

Om 17.30 uur (op dit moment zijn uit alle richtingen in de Middellandse Zee convoien onderweg) komen we het M.W.T. 36 convooi achterop, een convooi van 52 schepen w.o. we Hr. Ms. „Soemba”, „Ruys”, „Tegelberg” en „Huygens” herkennen. De „Keren”, het commandoschip van S.N.O.L., is er ook onder.

Om 20.35 uur vlak voor donker worden, krijgen we zicht van de vijandelijke kust, hetgeen op zichzelf reeds een sensatie is. Om 22.15 uur worden we — het is nu donker — overvlogen door circa 300 troopcarriers en gliders, zij hebben aan boord de paratroepen, die om 22.30 uur moeten landen, de verbindingen moeten storen en de kustversterkingen moeten zien te ontmannen. Precies 22.30 uur zien we het vuurverschijnsel van deze air-borne landing. Een waar vuurwerk stijgt ten hemel.

Het weer is abnormaal slecht geworden. Een telegram van de „Keren” aan S.O. troops hoe de, in de ruimen zich ophoudende soldaten, zich houden wordt beantwoord met: „We will be only too glad, to leave those damned ships.”

Om 11.15 uur onder lei van Sicilië stomen we met de schepen voor Bark East de wal in. Een spaarzaam lichtje van een onderzeeboot onder de wal geeft leiding. Mijnenvegers voorop. De veegactie begint, die dank zij parachutisten, zonder merkbare tegenwerking plaats vindt. Om 2.15 uur zijn we precies op onze plaats onder de kust, beoosten Kaap Farina. Het is donkere nacht nu, het debarkement begint. Ondanks het feit dat enkele

schepen op niet meer dan 200 m. afstand liggen is er geen lichtpuntje te zien en geschiedt alles geruisloos. De urenlange debarkementsoefeningen werpen hun vruchten af.

Om 2.30 uur kondigt een geruis van motoren het passeren van de verschillende landingscrafts aan. (Tegelijkertijd horen we zwak hulpgeroep, maar we kunnen i.v.m. het critieke punt van de operatie niets doen).

2.45 uur — H hour. Het is of de hel aan de wal losbreekt, de landing crafts rockets doen hun werk. Menigeen van ons op zee slaakt de verzuchting „wat ben ik blij dat ik geen soldaat ben”. Het schijnt schier onmogelijk om te bestaan tussen deze cacafoni van geweervuur-mitrailleurs en geschutvuur, ontploffende landmijnen, rockets en zoeklichten. Het eerst vliegen de rockets van de L.S.T. (R.) — voor het eerst in gebruik — de landingsplaats schoon, doen landmijnen ontploffen, direct daar achteraan komen de troepen. Zoeklichten worden gericht op de schepen, die dicht tegen de wal liggen. Ook wij worden gepakt en worden daarna onder vuur genomen, maar dit onderdeel van de actie breekt abrupt af, vermoedelijk als èn zoeklicht èn kanonopstelling vernietigd worden. Dit geschiedde van 3.15 uur tot 3.17 uur.

Om 5 uur begint het te dagen en ontrolt zich voor ons precies het panorama zoals wij het in het meegenomen luchtfotoalbum voor ons hebben liggen. Hoewel wij dus ruim 9 uur in het donker zonder enige peiling van de wai op tijd gemanoevreerd hadden, bleken wij precies op de juiste plaats te staan.

Mijne Heren, willen we nog eens meedoen aan een amphibische operatie, zorgt voor uitnemende navigateurs, m.a.w. kundige officieren. Laten wij dus niet, gedwongen door tijdsgebrek of bezuiniging onze officiersopleidingen bekorten ten koste van de kennis van onze officieren.

„One of the most notable features”, schreef admiral Jomes, „of this historic landing was that the wind increases to a strong blow whilst the armada was on passage, calling for great skill on the part of the captains, who defied the elements and brought their ships safely to their final positions on the cart!”

Tezelfder tijd met dag worden nemen we het wrak waar van een verongelukte glider. We pikken er 14 paratroopers op.

Om 5 uur 3 krijgen we contact met onze F.O.O.

Om 6 uur komen de eerste Duitse F.W. 190 boven Bark East, die we onder vuur nemen:

Om 7 uur geven we ons eerste vuur af op een batterij bij Pachino. HMS „Keren” loopt de baai Marzamenie binnen want signalen vanaf de beach

geven aan, dat alle H + 5 objecten bezet zijn. De toevoer kan beginnen, de afvoer van gewonden vangt aan.

Later op de dag ontvingen we een bericht van onze F.O.O., hoezeer onze vuursteun op prijs gesteld was. Het briefje luidde als volgt:

26.10.43

To: Commanding Officer H.N.M.S. „Flores”

From Capt. P. D. Lewis R.A. No. 1 Bombardment Unit.

Sir,

I was the observing officer for your shoot on the coast Defence Battery at Panchino in Operation „HUSKY” and I feel that you may be interested to learn of this effectiveness of your fire on this particular target.

These guns were extremely active for some two hours before light and when observation was possible I requested indirect observed fire from your ship.

Suffice it to say that after only five ranging rounds effective fire was called for and from where I was observing, all salvoes fell directly in the target area.

The guns were immediately and permanently silenced and upon examination of the target, rounds were found to have fallen all round the guns, one of which had received a direct hit; this had completely wrecked the piece.

I need hardly say that the enthusiasm of the Commanding Officer of the infantry battalion was considerable and on behalf of all of us ashore, I would like to thank you very much for this prompt and effective support.

I have the honour to be Sir,

Het zou niet de laatste tevredenheidsbetuiging zijn. De Luftwaffe liet zich in deze periode niet onbetuigd. Elf zware luchtaanvallen in alle vormen worden die dag op onze schepen aan het strand uitgevoerd.

Om 4 uur 's middags zijn vrijwel alle L.C.I. van de beach vertrokken om de troepen in de 2de lijn op te halen en sindsdien heeft een regelmatige ferry-dienst plaats, die vanaf Sicilië tot Malta door asdio-jagers bepatrouilleerd en beschermd wordt.

SALERNO

Het beëindigen van de campagne in Sicilië bracht ons op 27 Augustus in Bizerta.

We stomen tussen een hoop wrakken door naar het meer van Bizerta, waar we temidden van een groot aantal Amerikaanse landingcraft komen te liggen.

De ontvangst is bijzonder aardig. R. Adm. Dickens, gewezen Brits Marine-attaché in den Haag, is flag-officier Tunesia en doet al het mogelijke om het ons naar de zin te maken. Op 31 Augustus beveelt hij voor alle binnenliggende schepen: vlaggen in top, geeft hij de Cdt. „Flores” en „Soemba” een diner en brengt de bemanning ieder een fles bier (onverkrijgbaar in deze contreien). Tevens fuift hij op een trip naar Ferryville. Ik weet niet beter te doen dan dit met enige flessen jenever (van de Johan van Oldenbarneveld) te reciproceren. Als altijd moet er voor ten anker komen olie worden geladen. Wie schetst onze verbazing, als we langs zij van de Engelse vloottanker „Empire Salvage” Hollandse opschriften zien. Het blijkt de door de Duitsers in Holland afgebouwde tanker „Papendrecht” te zijn. Door de Engelsen is deze bij de Bermuda's buit gemaakt en thans vaart de „Empire Salvage” weer voor de geallieerde zaak:

Op 29 Augustus krijg ik bericht, dat wij vanaf heden niet meer onder Brits, maar onder Amerikaans operationeel bevel staan en als zodanig deel zullen nemen aan de operatie „Avalanche”, geprojecteerd op 9 September a.s. Wij staan dus onder Amerikaans bevel en sedert dien is mij meerdere malen gevraagd te vertellen wat mijn indrukken waren, zowel onder Amerikaans als onder Brits bevel. Er is één groot verschil.

De operatiebevelen van de R.N. zijn veel uitgebreider en doordachter dan de Amerikaanse. Tussen de Engelse operatiebevelen was geen speld te krijgen. De Amerikaanse liet veel meer vrijheid.

Admiraal Halsey, bevelhebber operaties in de South Pacific, drukte dit bijzonder goed uit. „There is a lot to be done, go out and have a look what is to be done, and by hell you must do it”. Daardoor kan het voorkomen; dat op een Amerikaanse stafbespreking men enige onvolkomenheden ontdekt en deze oplost met „man, doe het maar zoals je goed dunkt!” Daardoor kan het voorkomen, dat een bevelhebber van task force opdracht krijgt om een bepaald eiland te bezetten en toen dit was uitgevoerd, met zijn tijd geen raad wist en er nog maar een bijpikte.

• Beide werkwijzen hebben hun attractie, ik voor mij, de Engelse operatiebevelen lagen mij beter. Een tweede beslist bezwaar — van het Amerikaans

bevel — was dat de bemanning in Amerikaanse voeding kwam. Geen aard-appelen, maar dyhydrated, geen vlees, maar vlees in blik, geen verse groenten maar groenten in blik. Kortom de „vette hap” ontbrak en dit vond onmiddellijk zijn neerslag in de stemming der bemanning. Zij voelen niets voor een zakje candy of zuurtjes bij hun ontbijt en de „koude pijp” ligt hun beter dan een zakje limonadepoeder.

De Amerikanen deden van alles om ons in dit opzicht te helpen — tevergeefs — en een woord van hulde aan mijn officier van administratie, die in iedere haven met oneindig veel moeite trachtte wat Hollandse voeding bij elkaar te krijgen.

De opzet van de landing van Salerno was, om de, voor het achtste leger terugtrekkende Duitsers, in de flank aan te vallen, hen tot sneller terugtrekken te nopen, dan wel af te snijden. Een Britse vloot zou Napels nemen. De gehele operatie stond, of viel met het al of niet medewerken van de Italianen wier premier in het geheim onderhandelingen pleegde met de geallieerden. Overeengekomen werd in de eerste plaats, dat de Italianen, eerst 48 uur, toen 24 uur en tot slot 2½ uur voor H. hour van Salerno zich onvoorwaardelijk zouden overgeven en de Duitsers in alle opzichten zouden tegenwerken.

Het resultaat was, dat de Italianen als de dood waren voor de Duitsers, dat de laatsten lucht van het plan kregen, de vliegvelden bezetten, de lucht-batterijen bemanden en bij Salerno hevige tegenstand boden. Zo zelfs, dat Clark op zijn bruggehoofd bedreigd werd en de hulp van de R.N. inriep, die met de volle 40 c.m. batterij van H. M. „Valiant”, „Warspite” de kansen weer ten onzen gunste deed keren. Dit was 5 dagen na de landing. De verbinding tussen het 8ste en 5de leger kregen wij op 18 September en op 4 October de val van Napels.

Alhoewel de opzet dus mislukt was (insluiten en direct bezetten) was de terugtocht wel bespoedigd en Napels uiteindelijk genomen.

De Duitsers zetten zich vast eerst achter de Garigliano, daarna achter de Volturno-rivier en er was een Anzio voor nodig om ze daar uit te krijgen en Rome te veroveren. „A damned close run thing” zei Churchill.

Wij waren ingedeeld bij de Western Naval Task Force onder vice-adm. Hewitt, die het Amerikaanse deel van de landing zuidelijk van de Seleh-rivier verzorgde, waar hij het 5de leger onder Clark de wal op moest brengen. Benoorden de Seleh rivier met als doel Napels, landden de Britse divisies. De geplande paratroep landing benoorden Napels werd gecancelled vanwege het uitlekken van het plan.

Hewitt's task force bestond uit: 7 kruisers, 1 kanonneerboot, 1 monitor.

Hij had met de Engelsen de beschikking over Force „V" *Air Support force* onder R. A. Vian, bestaande uit: 5 escortcarriers, 13 huntjagers.

De Engelsen hadden bij hun landing de bescherming van: *een convoying force* bestaande uit: 3 Engelse en 2 Franse jagers.

Terwijl force „H" van V. A. Willes met 6 slagschepen, 2 aircraftcarriers en 23 jagers, 100 ' bewesten het operatieterrein indirecte dekking gaf.

8 Grote convoeien brachten de troepen naar de wal, waaronder de „Ruys", „Tegelberg", Oldenbarneveld", „Huygens", „Beatrix", „Queen Emma". Kortom het puikje van de Nederlandse koopvaardij. Er was echter groot gebrek aan landingcraft. Hr. Ms. „Flores" was ingedeeld bij de z.g. diversion groep of 80. 4. groep.

Een onderdeel van de 80 force, die weer één van de onderdelen van de Western Naval Task Force vormde. Deze 80. 4 groep stond onder bevel van Capt. Andrews (met als Chef Staf Douglas Fairbanks Jr.) en die bestond uit: „Flores", „Soemba", jager „Knight", 10 air rescue boats, 6 motor-launches, 4 submarine chasers, 1 P.T., 4 M.T.B.'s.

Zij had tot doel een afleidende manoeuvre benoorden Napels te maken. Het radiostation op Ventotene te verwoesten, Ischia te beschieten en dan terug te keren naar Salerno beach. Zoals Fairbanks het uitdrukte „a noise making operation". Tot dat doel werden wij uitgerust met een kite waaronder een kippengazen raam hing van 2 bij 2 meter. Dit raam hing plus minus 40 meter boven het schip. Deze dummy geleiders moesten op de vijandelijke radarplots de indruk geven, (wij waren allen zo uitgerust) of er een vloot van 30 schepen naderde, die allen een tuighoogte van 45 m. hadden, hetgeen een niet onbelangrijke taskforce zou zijn. Bovendien werden misleidende berichten in deze geest aan de vijand gezonden, zodat de vijand kon verwachten, dat er een grootscheepse actie benoorden Napels op til was.

Toen in de nacht van 8 op 9 September Ventotene's radarstation in onze handen viel waren de verkenningsberichten in deze geest al doorgegeven. De tocht naar Ventotene geschiedde c.f. plan, met dien verstande, dat Hr. Ms. „Soemba" op weg van Palermo wegens roerdefect uitviel.

De nacht van 7 op 8 September besteden we aan een stafbespreking in Palermo, vanwaar we 8 September (D-1) om 5 uur weer vertrekken. Op onze weg naar Ventotene worden we voortdurend overvlogen door eigen bommenwerpers, die de kust bij Salerno gaan murw gooien.

Om 18.45 uur 's avonds roept de B.B.C. — voor ons geheel onverwacht — de overgave van geheel Italië om. Wij hadden weinig tijd en gelegenheid om ons voor de politiek te interesseren, bovendien waren de onder-

handelingen topsecret gevoerd. Het is dus niet te verwonderen, dat een uitbundige vreugde zich van de bemanning meester maakte en hoe groot was hun ontgoocheling, toen ik hun per loudspeaker mededeelde dat de operatie door zou gaan. Het bombarderen van Ischia werd gecancelld, maar vuurverschijnselen om de West en op de kust van Italië laten duidelijk zien, dat we nog verre van de vrede verwijderd zijn.

Van 10.00 tot 1 uur D. day liggen we gereed voor vuursteun, als de veroveraars van Ventotene de wal op gaan. Om 1 uur is daar aan alle tegenstand een einde gekomen (Fairbanks Jr. won hier de D.S.O.), zodat geen vuursteun meer nodig was. „Flores” kon opstomen naar Salerno waar we, volgens operationeel bevel ons moesten stellen onder v.a. Hall, bevelhebber der 81 task force waar we werden ingedeeld in de 81.5 support group onder V.A. Davidson a.b. U.S. kruiser „Philadelphia”, die weer 5 groepen onder zich had en wij met de Hr. Ms. „Abercombie” de vierde fire support group vormden. Bij het passeren van Ischia veroorzaakten wij op de Radar plots grote bedrijvigheid (wij voerden nog steeds onze decoy balloons), men schoot op ons, zoeklichten trachtten ons te bereiken, enkele granaten werden op ons afgevuurd.

Om 6.45 komen we gelukkig onder aircover van Salerno.

We stomen de „safe area” binnen. Passeren onder wederzijds gewuif en gepraai de „Oldenbarneveld” van Hetteema en melden ons bij V.O. Hall op de „Samuel Chaise”.

We krijgen onmiddellijk order om met de „Abercombie” voor de mond van de Seleh weer gereed te gaan liggen voor bombardement. Weer is boven de beach, waar de landing in volle gang is, een gewirwar van vliegtuigen, vijandelijke en eigen, ze vallen als fakkels uit de lucht en constant zijn er luchtgevechten gaande.

Tegen de middag loopt de „Abercombie” op een mijn, en moet beschadigd terug naar de „safe area”. Om 12.15 uur worden we onder vuur genomen, welk vuur we tegen 14.15 uur mogen beantwoorden.

Om 7 uur 's avonds hebben de Duitsers hun tankdivisie in een bos nabij Barisso. De Abercombie, Philadelphia, 3 Edison jagers en wij schieten het hele bos in elkaar met 20 salvo's. Er kwam geen tank heel uit.

Des nachts worden we met de Philadelphia ingedeeld bij de beach patrouille van die safe area. Vier Edison jagers zijn er ook bij, zodat we gezessen rond patrouilleren.

De beaches, rood, groen, geel en wit, worden regelmatig door Duitse vliegtuigen bestookt. Zijn we toevallig in de buurt, dan rijden en schieten en nevelen we mee. Dit geschiedt van 21.30—22.15 uur en van 4.—tot

5.15 uur. Om 7 uur zijn we weer voor de mond van de Seleh, wachtende op calls for fire.

De strijd loopt echter gunstig en het strijdtoneel is thans buiten ons vuurbereik. De dag hangt van vluchtalarm aan elkaar. Om 20.00 uur des avonds nemen we onze plaats in de beachpatrouille weer in.

Om 22.30—23.45 uur krijgen we aan de grens van de area een lucht-aanval van 16 bommenwerpers, die het op ons en de Philadelphia gemunt hebben. Er wordt door een leider een reeks van flares boven ons uitgegooid waarlangs de volgende hun bommen gooien. We komen er met één near miss; die ons compas in de war gooit, af. Zijn echter door de nevel en het zigzaggen onze plaatsbepaling kwijt, hetgeen aan de grens van de geveegde safe area nooit zo leuk is. Om 4 uur 's nachts komen de bommenwerpers weer. Nu zijn we enig doel en de hel breekt eerst recht los. 16 Bommenwerpers gooien, terwijl we in het zonnetje gezet worden, hun last over ons uit. Twee near misses, op geen meter afstand die een boel schade veroorzaken. Bij dag worden melden we onze ravage en moeten opstomen naar de salvage tug „Moresco”. Deze heeft net haar werkploegen aan boord, of ze worden om 9.00 uur weggeroepen als U.S. Savannah getroffen wordt door een radio bestuurde bom. De eerste door de Duitsers gebruikt. De ravage is groot, het schip wordt met diepliggend voorschip weggesleept. Dit eerste succes moedigde de Duitsers aan en in de volgende dagen wordt de Philadelphia op dezelfde wijze getroffen, terwijl de Warspite, tijdens een bombardement van de Duitse linie door 2 gliderbombs getroffen wordt en twee near misses te slikken kreeg. „Warspite” moet naar Malta gesleept worden. De verschijning van deze glider bom was een sensatie. Zij wordt van grote hoogte losgelaten. Zij krijgt een snelheid van plus minus ,600' duikt plotseling omlaag, schoksgewijs. Het lijkt een klein vliegtuig, dat brandend neerstort, echter dient de uitgestuwde rookpluim als richtingaanwijzer voor het leidende vliegtuig.

Behalve het voortdurend schieten op vliegtuigen, bood Salerno slechts twee maal gelegenheid tot een behoorlijk bombardement, daarna keerden wij zwaar beschadigd op 12 September terug naar Palermo waar wij 14 dagen repareren om onze schade aan machinekamer, ketels, radar, stuurgelei en a.l. batterij in orde te brengen. Daarna ging het Bizerta waarts, waar wij 1 October aankwamen en bericht krijgen, dat we binnenkort voor een nieuwe actie gebruikt zullen worden op Italië's Westkust.

ANZIO

Nadat de vereniging van Salerno Beach met het achtste leger had plaats gevonden en Napels in onze handen was gevallen, begon het Italiaanse front vast te lopen in de lijn Garigliano—Termoli. De vijand bleek een expert in het gebruiken van terrein en het opzetten van vertragende acties. Als enigst middel om het front weer in beweging te krijgen bleef landing in de rug van de vijand over. Dit slaagde op de Oostkust bij Termoli welke leapfrog-landing het front tot Pescara optrok. Op de Westkust zat het vijfde leger echter hopeloos vast in de modder van de Gariglianovallei. Op het einde van het jaar werd een landing bij Formia geprojecteerd maar vlak voor de actie werd deze plaats zwaar bemijnd en de landing werd afgelast.

Landen in de rug bleef echter noodzakelijk. Het volgend plan was Anzio, 20' Zuid van Rome. De derde U.S.-infanterie division moest landen even Oost van Anzio bij Nettuno op „X ray Beach”, de eerste Britse Infanterie-divisie 60' Noord van Anzio Peter Beach (onderverdeeld in rood, amber, groen).

D-day bepaald op 22 Januari '44.

„Flores” en „Soemba” met „Orion”, „Spartan” ingedeeld bij de Engelse „P” task force onder Rear Admiral Troubridge.

De gehele P force bestond uit: een H.Q.schip (Bulolo), vier kruisers, acht flect destroyers, zes huntdestroyers, twee a.a. schepen „Flores” en „Soemba”, elf mijnenvegers, zes M.L.'s, vier L.C. guns, vier L.C. flak, 4 L.C.T. (R).

Admiraal Leary op „X ray Beach” had: een H.Q.schip, een Hunter, acht jagers, twee destroyers escorts, zes mijnenvegers, twaalf patrouilleboten, twintig submarinechasers, achttien mijnenvegers, zes Air rescue boats.

Totaal deden *tweehonderd drie en veertig* oorlogsschepen mee. Hollandse, Poolse, Griekse, Franse; *vijfhonderdduizend* man troepen gingen de wal op.

Er was een groot gebrek aan landingcraft, zo erg, dat het de toevoer in gevaar bracht. Men rekende binnen 8 dagen contact te hebben met Clark en Monty. Het kwam anders uit, het werd 5 maanden. Om geen idee aan de vijand te geven waar de landing plaats zou vinden, werd de kust niet gebombardeerd, noch door de Airforce noch door de schepen. Wel werden afleidende bombardementen gehouden op Terracino en Civita Vecchia door het 5e kruiseskader.

Wij verlieten Napels D-1 een afwijkende koers om de West sturend en daarna om de Noord. Om even na middernacht waren we voor de Beach

en vingen de mijnnevigers hun gevaarlijke werk aan. Van 10 voor 2 tot 5 voor 2 beschoten 3 L.C.T. (R.) met hun rockets de kust.

Twee onderzeeboten markeren de weg naar de Beach en direct daarop gingen de Scout Parties naar de wal om de beach te markeren. Er was weinig tegenstand en om twee uur namiddag waren Nettuno en Anzio bezet en was de toegang tot de beach schoon.

Het weer werd slechter en wij moesten ons ophouden in de „rough weather area”. 's Middags werden wij opgeroepen voor bombardementen, doch die werden telkens weer gecancelld.

De vijand liet ons de eerste dag, behoudens enige luchtaanvallen, met rust. Fighterprotectie geschiedde vanuit vliegvelden in Italië totaal 60 squadrons fighters bombers en verkenningsvliegtuigen, samen 700 stuks, gedirigeerd door de kruiser Palomaris.

De 23ste kwam de vijand los. Hij verzwakte zijn frontlijn tegenover Clark en een grote troepenbeweging werd geconstateerd langs de Formia—Terracinaweg. Deze werden door het kruisereskader No. 5 8 dagen onder vuur genomen zonder veel resultaat.

Kesselring wist de 23ste drie divisies tegen onze 2 naar Anzio te verplaatsen en nu brak de hel los boven en op Anzio. Onze schepen werden voortdurend beschoten en bestookt door vliegtuigen. De Glider bombs kwamen ook weer opdagen. „Janus” werd hierdoor tot zinken gebracht, „Jervis” de boeg afgerukt, 3 hospitaalschepen moesten eraan geloverf. Ook mijnen werden reeds gelegd waar de „Palomares”, „Portent” en „Plunkett” aan ten offer vielen.

U begrijpt, dat ik mij weinig gelukkig voelde, toen ik op de 23ste met mijn schip een bombardement moest uitvoeren op de plaats waar „Janus” door gliderbombs was getroffen. Ook wij kregen de beurt. Ditmaal geen draadloos bestuurde bommen, maar even goed moesten we er het bombardement voor aflasten. Wij meldden ons 's middags bij de „Bulolo” en krijgen ten antwoord: „anchor as convenient”, meteen barsten de vijandelijke salvo's om ons heen. Zo erg „convenient” was het daar niet.

Het blijft onrustig in de Anzio area en het slechte weer komt ons in zoverre goed uit, dat we minder luchtaanvallen krijgen. Toch hadden we er in 5 dagen 26 te verduren.

Ook van de zeezijde laat de vijand zich niet onbetuigd. 's Nachts tracht hij bij de bombardementsschepen te komen met jagers of M.T.B.'s of onderzeeboten. De vijand heeft thans de beheersing van de beaches en het zal de vraag zijn of wij ons kunnen handhaven. Gelukkig is er de druk van

Monty en Clark, zodat Jerry niet tot de aanval overgaat, dat gebeurt pas op 16 Februari, maar wij hielden stand.

Op 27 Januari krijgt „Flores” zeeschade en keert naar Napels terug. Op 2 Februari was de toestand stationnair en nam Flag Officer Western Italy de contrôle aan het bruggehoofd over en was deze verantwoordelijk voor de aanvoer van versterkingen. De vijandelijke verbinding Formia—Terracini moest regelmatig worden gebombardeerd. Schier dagelijks waren de „Flores” en „Soemba” daar te vinden om beschietingen uit te voeren.

HOE WIJ SCHOTEN

Alvorens wij aan een actie gingen deelnemen werden wij voorzien van foto's en kaarten van de sector, waarin wij vuur moesten uitbrengen.

De foto's waren zeer veelzijdig. In de eerste plaats ontvingen wij een album met luchtfoto's door R.A.F. en F.A.A. gemaakt. Dikwijls van zeer laag genomen, waarop met pijlen vijandelijke batterijen en mitrailleur-nesten, wegknooppunten waren aangegeven. Van diezelfde sectoren waren ook foto's vanuit zee genomen door onderzeeboten. Ook zij gaven een zeer duidelijk waar beeld van de situatie.

Dan was er een „Briefkaartenalbum”, waarin allerlei prentbriefkaarten — oude zowel als nieuwe — waren opgenomen. Hierop waren verschillende details waarneembaar, zoals een tunnel, een brug, een weggang vanaf het strand opwaarts. Kortom, deze drie albums gecombineerd maakten de oriëntatie veel gemakkelijker.

Verder beschikten we over een gecombineerde staf-zeekaart. De z.g. „grid charts” waarop het zee- en landgedeelte overtrokken waren met een net van abcissen en ordinaten. Hokjes makende van 2.5 m. in het vierkant, welke hokjes weer in tienden verdeeld konden worden. Elke ordinaat en elke abcis had een 2 nummercijfer, zodat een plaats aangegeven werd door 6 cijfers t.w. 2 cijfers van de ordinaat + het 10e gedeelte cijfer en hetzelfde van de abcis. De kaarten waren op schaal 1 : 50.000. Een getal b.v. 932921 gaf een plaats op ± 75 m. nauwkeurig.

De soorten van vuur, die uitgebracht konden worden waren niet veel verschillend van de „vuren” bij ons leger en op onze vloot bekend.

In de eerste plaats „direct vuur” met eigen observatie en „direct vuur” met observatie van een F.O.O.

Deze soorten „vuur” kwamen echter weinig voor, de kustbatterijen stonden te verdekt, dat we ze konden zien, een enkele maal kon direct vuur worden uitgebracht op een zichtbaar wegkruispunt. De indirecte vuren

kwamen veel meer voor. Zij werden uiteraard steeds afgegeven in samenwerking met een F.O.O.

Zij waren:

- a) indirect vuur;
- b) grensvuur (danger procedure);
- c) verontrustend vuur (harrassing fire).
- d) doelsverlegging (shift target).
- e) geconcentreerd vuur.

De doelen waren vrijwel altijd „pin point“-doelen, zoals mitrailleur-nesten, batterijen, munitiedumps, olietanks.

Vuur met doelsverlegging werd gegeven op bewegende tankcolonnes, verontrustend vuur op wegnooipunten en bossen, die schuilplaats konden bieden.

De vuuraanvragen van de F.O.O. — de z.g. „calls for fire“ — begonnen met dag worden om punten van weerstand gedurende de nacht bij daglicht op te ruimen. De F.O.O. klom dan in een toren, boven op een huis of ander hoog punt. Hij stond met een „walkie talkie“ met ons in verbinding. Het contact tussen de Forward Observation Officer aan de wal en de Bombardement Liaison Officer aan boord was zeer nauw. Dit is een voornaam punt, want hierdoor werden alle inconveniënten, zoals niet verstaan, vreemd contact, niet begrijpen, voorkomen. Zij vormden op de opleiding in U.K. reeds een koppel en waren voorbestemd om bij alle operaties een koppel te blijven. Bleef het schip enige tijd op de basis, dan werd de F.O.O. eveneens teruggenomen. Ging het schip naar een ander terrein, de F.O.O. ging mee. Kortom, iedere gelegenheid, die er was om contact te hebben, werd door hen benut, hetgeen het vlotte verloop van een beschieting zeer bevorderde.

De F.O.O. deed, op last van de commandant van het belanghebbende troepenonderdeel, de vuuraanvraag. Een getal van 6 cijfers dus, eventueel met opgave welk soort vuur. De commandant van het vurende schip moest dan direct bepalen wanneer dit vuur kon worden uitgebracht. Afhankelijk van de plaats waar het schip zich bij de vuuraanvraag bevond, varieerde dit tussen enige minuten tot enige kwartieren. Het eerste natuurlijk verre te preferen boven het tweede.

Maar het kostte tijd als men nagaat welke factoren hier alzo moesten worden gezien:

- 1e. de plaats waar vandaan gevuur moest worden.
- 2e. was er een goed indirect mikpunt?
- 3e. waren er veel vijandelijke kustbatterijen in de buurt?

- 4e. wat was hun vuurbereik?
- 5e. was het nevelig of helder weer?
- 6e. was de navigatie er naar toe uitvoerbaar?
- 7e. waren er vijandelijke onderzeeboten in de buurt?
- 8e. lagen er mijnen?
- 9e. hoe was de wind m.h.o. op een gunstige wegloopkoers achter een nevelgordijn?

De meest praktische oplossing was altijd maar om een rechte lijn te trekken naar de meest gunstige schietplaats en daar langs te stomen. Het risico van mijnen, onderzeeboten, ongunstige wind en vijandelijke afweer op de koop toenemend.

Op weg naar de schietplaats toe bepaalde de Marine-artillerie-officier — de man die schoot — zijn artilleristische gegevens: kaartafstand, richthoek, correcties voor wind, barometer en temperatuur en dergelijke.

Eenmaal ter plaatse, werd het schip gestopt omdat stilliggend de hoek tussen hulprichtpunt, schip en doel weinig varieerde (stroom en wind hielden het schip nooit precies op zijn plaats).

Enige seconden voor vuuropening kreeg de F.O.O. weer een seintje. Een salvo met de gehele batterij volgde. Het moment van de aanslag werd weer aan de F.O.O. gegeven. Was de aanslag geobserveerd dan corrigeerde de F.O.O. in diepte en breedte. Deze correctie werd door de artillerie-officier omgezet in afstand- en zijd. correctie, waarna verder ingeschoten werd met één kanon. Vielen de aanslagen eenmaal op of vlak bij het doel dan werd om geconcentreerd snelvuur gevraagd van drie salvo's. Hierop volgde dan of geen of zeer geringe correctie. Dikwijls was het doel reeds vernietigd, soms moest nog even doorgedaan worden, meestentijds aangevuurd door opmerkingen van de F.O.O. als: „Nice shooting!” of „OK OK” en besloten met „Shoot ended, target destroyed”.

Begon de vijand terug te schieten, dan bleven we zolang mogelijk op de plaats. Kwamen de aanslagen te dicht bij, dan trachtten wij 's vijands vuur te verstoren door zelf ook te gaan varen, maar dit maakte ons vuur onnauwkeuriger.

De beslissing — één van de moeilijkste ogenblikken van de gehele procedure — om weg te stomen berustte bij de commandant en..... kostte aan Soemba's commandant, overste Sterkenburg, het leven.

Het spoedig vinden van een goede vuurplaats was een eerste vereiste, zeker wanneer we schoten met vliegtuigobservatie en een vliegtuig nimmer lang onbedreigd boven het doel kon hangen. Zodoende kwamen wij tot het

leggen van een boei op de beste vuurplaats. Eerst een gewone boei, later een lichtboei en nog weer later een radar-allocation boei.

Het leggen van zulk een boei was geen pretje. Het moest zeer nauwkeurig op peilingen geschieden, waartoe vijandelijk vuur niet bepaald geschikt was. Was de boei eenmaal nauwkeurig, ook op de kaart vastgelegd, dan was het stomen er naartoe bij elke nieuwe vuuraanvraag een koud kunstje en waren de gegevens ook spoediger bepaald.

Des nachts waren deze boeien een zeer groot gemak. Moest bijvoorbeeld des nachts een verontrustend vuur op een vijandelijk wegkruispunt worden afgegeven, dan schoten wij overdag hetzij direct, hetzij met waarneming van de F.O.O. in. Tekenden onze gegevens aan, o.a. de kompasrichting, waarin wij moesten schieten en gebruikten diezelfde gegevens 's nachts. In het donker stoomden we naar de lichtboei toe (of pikten hem in de radar op) en schoten met de daggegevens onze salvo's af. De fout die wij maakten was dan het verschil in dag- en nachtgegevens, welk verschil we zoveel mogelijk nog invoerden. Voor verontrustend vuur was dit echter geen bezwaar.

Wordt echter de vijand gewaar, dat de boei gelegd is, dan is wel te verwachten, dat hij tijdens onze afwezigheid daarop inschiet en ons met de volle laag ontvangt direct als we weer ter plaatse zijn. Ook is de kans op „Schnellboot"-aanvallen gedurende de nacht groot.

Vliegtuigobservatie bij de aanslagwaarneming voldeed bij de Middellandse Zee-acties niet. Daarvoor was er ter plaatse te weinig luchtoverwicht, ontbrak de goede samenwerking B.L.O.—F.O.O. en varieerden de plaatselijke weersomstandigheden te veel. Voor aanslagwaarneming vanuit de lucht moet men rustig zitten, van een goede verbinding verzekerd zijn en het doel goed kunnen zien. F.O.O.-waarneming is hier verre boven te verkiezen.

STELLINGEN

Mijne Heren, Uw bestuur heeft mij verzocht mijn verhaal aan U samen te vatten in stellingen.

Alhoewel ik er enigszins huiverig voor ben hier stellingen te gaan verdedigen op grond van alleen eigen persoonlijke ervaring, heb ik voor de goede gang van zaken de voornaamste lessen, die ik uit eigen observatie, soms door schade en schande geheel uit de practijk heb geleerd, neergelegd in een 6-tal punten:

1e. Over de verrassing.

Belangrijke amphibische operaties eisen nu eenmaal jaren van voorbereiding. Er zijn te veel instanties mee gemoeid, dat ook zelfs de planning geheim gehouden zou kunnen worden. Geraakt men eenmaal tot de praktische uitvoering van de voorbereiding d.w.z. het opbouwen, het concentreren, het opleiden, oefenen, het aanmaken, dan is deze koortsachtige ijver niet voor de buitenwereld te verbergen, noch door bewaking, noch door omheiningen of welke beveiliging ook. Ook heden weer opnieuw (ons beider intelligence zou er méer over kunnen vertellen) rijzen de spionnen in alle landen weer als paddestoelen uit de grond op. Men kan er tegen doen wat men wil, niemand scheidt de illusie, dat de plannen voor een volgende oorlog niet reeds weer gecopiëerd of gestolen zullen zijn.

Waar dus de geheimhouding onmogelijk is, is de strategische verrassing eveneens onmogelijk. Logisch denken geeft dikwijls reeds een plan vrij. Aan tactische geheimhouding moet dus de grootst mogelijke aandacht worden besteed.

Bij de landingen op Noord-Afrika, *verwachten* de Duitsers en Fransen deze zeker. Maar *waar* geland zou worden bleef voor hen een vraagpunt. Er werd misgegokt, zodat de Duitse onderzeeboten slechts om de Westkust van Afrika enig succes konden boeken. Bij operation „Husky” verwachtten de Duitsers en Italianen de landing eveneens. Ook hier was echter de vraag weer *waar en wanneer*. Griekenland? Sardinië? Sicilië's Oost- of Westkust?, ja zelfs werd de mogelijkheid van Zuid-Frankrijk reeds onder ogen gezien. Kortom de Duitsers tastten daaromtrent volkomen in het duister. De bezetting van Lampedusa en Pantelaris wees echter wel in de richting van Sicilië. Oost- of Westkust bleef echter een vraagpunt.

„Overlord” werd reeds maanden door de Duitsers verwacht. Zij wisten alleen niet precies waar de landingen zouden plaats vinden. Dat deze bij slecht weer uitgevoerd zouden worden was een volkomen verrassing. En Eisenhower's beslissing om „doorgaan” te commanderen *tegen* de weersvoorspellingen in, was een geweldige, maar in de geest van de door mij geponeerde stelling dat *dit* juist tot de verrassing bijdroeg.

De tactische verrassing moet zo groot mogelijk zijn!

Bij „Husky” — ik vermeldde het reeds terloops — waren voor zover mij bekend de volgende maatregelen daartoe genomen:

- 1e. Een dummyplan, suggererende een landing op Sardinië, werd in de onderwereld van Algiers — en dat was in oorlogstijd — vrijgegeven.
- 2e. Force H ageerde in de Jonische Zee, commando-landingen werden op de Zuidkust van Creta uitgevoerd.

- 3e. Zodra de commandanten hun verzegelde orders aan boord kregen, moesten zij zee kiezen en kregen buitengaats order om de enveloppen open te maken. Communicatie met de wal was verder uitgesloten.
- 4e. Alle cōnvooyen stuurden tot enige uren voor H hour overdag een misleidende koers.
- 5e. Het „rijp” vuren door schepen, van de landingsplaats, van te voren had niet plaats. De rockets op de L.C.I.'s (Rockets) deden het werk enkele minuten voor de landing.
- 6e. Het murw vuren vanuit de lucht had eerst in de namiddag van D-1 plaats.
- 7e. Misleidende telegrammen werden verstuurd.
- 8e. Radar decoy balloons werden gebruikt om de sterkte der schepen te overdrijven.
- 9e. Diverse bombardementen werden uitgevoerd door „diversion groups”.
(De laatste drie acties vonden plaats bij Salerno).
- 2e. Het bevuren van „pin point targets” is vanuit zee zeer wel mogelijk. Het „un canon sur terre en vaut dix sur mer” is een verouderd axioma.

Meen niet, mijne Heren artilleristen onder U, dat ik met deze stelling iets ten nadele van het legerartilleriewapen wil zeggen. Het tegendeel is waar. Wat ik daarvan gezien heb, tegen de hellingen van de Etna op, of bij het oversteken van de Volturno en Garigliano verdient niets dan lof. Trouwens, ik ondervond het zelf ook aan den lijve wanneer wij onder vuur waren van de vijand. Tot op het moment, dat Hr. Ms. „Flores” haar eerste vuur in Pachino uitbracht, heb ik niet geloofd aan de mogelijkheid, dat met zulk een nauwkeurigheid vanuit zee te vuren was op landdoelen. Dat dit tenslotte wel het geval was, schrijf ik toe aan de volgende omstandigheden:

- 1e. de aanwezigheid van een F.O.O. aan de wal waardoor observatie veel beter kon geschieden als ten tijde dat Napoleon de hierboven gewraakte stelling poneerde.
- 2e. het gebruik van middelbaar geschut (15 c.m.) waarvan de uitwerking naar verhouding veel groter is dan het veel voor dit doel gebruikte 12 c.m. en 7.5 c.m. geschut.
- 3e. de nauwkeurigheid van de gebruikte combinatiekaart, zodat de kaartafstand reeds een zeer nauwkeurige was.

4e. het gebruik van gestabiliseerde richtmiddelen of de juiste afvuurmethode in de middenstand van de slingering van het schip.

Tenslotte wordt de juistheid van mijn stelling door de navolgende resultaten bevestigd (allen op speldekop-doelen):

10 Juli '43 Pachino 0724	„Battery silenced and destroyed Good shooting Direct in gun emplacement”. En later de brief van F.O.O.
18 Juli '43 Misterbianco 1124	O.K.! O.K.!
18 Juli '43 Misterbianco 1612	O.K.! O.K.! nice shooting!
19 Juli '43 Misterbianco 1830	O.K.! O.K.! area well hit!
20 Juli '43 Catania 1130	Battery silenced!
10 Aug. '43 Tankcolonne 1700 bij Reposto	Your fire has caused tanks to cease fire and withdraw. Our infantry have been able to reoccupy their positions.

Wij waren hier bezig met het vuren op een batterij toen de F.O.O. het vuur verlegde naar een aanstormende tankcolonne. Het voortdurend nodig zijn van correcties maakte ons al ongerust. Wat was er toch? U begrijpt onze verrassing over dit telegram.

12 Aug. '43 Kustbatterij 1506 Reposto	Battery succesfully silenced, thank you! En van een ons begeleidende jagers: I am glad I shall never be target for your guns after seeing your shoot today. Your last shoot seemed very good.
12 Aug. '43 Reposto 1632	
19 Sept. '43 Salerno area 1700 tankcolonne van 20,stuks	In area, where you was firing yesterday Mark VI tanks knocked out everywhere! No further use of you. Good luck!
7 Febr. '44 Formia 1155	Very good shooting. Ammunition burning in area. Jerry seems to be angry.
7 Febr. '44 Formia 1354	Shoot ended, effective work in area good shooting.
8 Febr. '44 Formia 0826	Well done.

DE BEZETTING DER VLEGVELDEN EN DE BESCHERMING IN DE LUCHT

De 3e en 4e stelling zijn mij ingegeven door de ondervinding, dat bij al onze actie's de bescherming tegen aanvallen uit de lucht onvoldoende was.

Het liggen aan de propvolle beaches op Sicilië, het nachtelijk verblijf in de havens als Augusta en Syracuse werd daardoor een riskant en zeer veel schade veroorzakend bedrijf.

De zware scheepsverliezen bij Salerno en Anzio waren het gevolg van onvoldoende luchtbescherming, zodat vijandelijke gliderbombacties telkens weer plaats vonden, de „sealanes" telkens opnieuw bemijnd konden worden.

Sicilië kreeg zijn luchtsteun voornamelijk uit Malta, tot D + 3, maar in die 3 eerste nachten werden heel wat verliezen geleden in allerlei soorten aanvallen vanuit de lucht, „Pattern" bombardement, duikvluchten met mitralleren, „low level" attacks.

De Salerno en Anzio-actie hadden beiden veel dagen slecht weer. Klaarden de buien iets op, dan waren altijd de Duitsers met hun vliegtuigen het eerst bij de hand.

De bombardementsschepen werden herhaaldelijk aangevallen door jachtvliegtuigen, het uitkijken naar de vijand uit de lucht was een belangrijke bezwaring van de schietactie.

De observatie uit de lucht van de aanslagen was enkele malen een failure omdat de vijand de spotter op de huid zat.

Bij de planning van „Husky" verschilden Cunningham en Tedder enerzijds, Montgomery anderzijds over het tijdstip waarop de vliegvelden veroverd moesten worden. De beide eerste stonden een directe bezetting voor alles voor, Monty was geporteerd voor D + 2 en D + 3. Mijn ondervinding stelde Adm. Cunningham in het gelijk.

Hoe eerder vijandelijke vliegvelden in eigen handen, hoe meer kans op een continue luchtparaplue boven het terrein van actie, hoe minder materiële verliezen.

DE ORGANISATIE AFWEERUUR IN HAVENS MOET VAN TE VOREN GEORGANISEERD WORDEN

In de eerste avonden na D-day was het in de pas veroverde aanvoerhavens van Augusta en Syracuse en in de bark Area's een ware hel, wanneer de luchtaanvallen van de Italianen en later de Duitsers loskwamen.

We lagen daar als een practisch 100 % volle schijf. Een bom boven de haven losgelaten was met grote zekerheid een treffer.

Voor het grootste gedeelte waren de daar liggende schepen koopvaardij-schepen, gewapend met allerlei soort a.l. wapens en bediend door in allerijl geofende geschutsbemanning, die niet veel meer waren dan amateurs. Zij waren van uitstekende wille, maar het waren meer jagers dan georganiseerde schutters. Alles schoot bij het overkomen van een vliegtuig kriskras door elkaar. Op vriend en vijand, volkomen ongeorganiseerd.

Schieten — het moge gek klinken — is voor de schutter een animerend werk en wanneer het vuur eenmaal geopend is en er heerst geen goede discipline in de batterij, dan is er geen houden meer aan. Wanneer de vliegtuigen, zoals zo vaak gebeurde om de haveningangen te bemijnen, laag binnenkwamen, werd aanvankelijk door ieder schip vuur geopend, met als gevolg, dat een geconcentreerde bundel van vrij ongeorganiseerd vuur op manshoogte door de haven maaide en ieder verblijf aan dek grote gevaren met zich mee bracht. Enorme hoeveelheden munitie werden verspild aan het vuren op flares, die toch niet te blussen waren met granaatvuur, neerstortende vliegtuigen werden bij herhaling nog bevuurd.

Al spoedig — doch m.i. veel te laat — werd hierna ingegrepen door de Flag officer Sicily.

De oorlogsschepen kregen bepaalde ankerplaatsen in de baai en mochten in een bepaalde sector vuren, d.w.z. een barrage leggen. Eén bepaalde sector werd open gehouden voor de nachtfighters, waarin helemaal geen vuur uitgebracht mocht worden. Het luchtalarm werd van de wal af gegeven, evenals de order van vuur openen en staken van het vuur.

De gehele leiding van het bestrijden van vliegtuigen lag in één hand.

SAMENWERKING

Mijnheer de Voorzitter, ik heb aan Uw bestuur gevraagd de stelling over de samenwerking tussen de verschillende strijdmachten als laatste punt op de convocatie te zetten, omdat ik graag wilde, dat de daarin geponeerde gedachte mee uit deze zaal werd gedragen.

De beste les, die ik in de Middellandse Zee-strijd heb geleerd is deze: dat uiteindelijk succes bij amphibische operaties nimmer behaald werd door de vloot alléén, door de luchtmacht alléén, of door het leger alléén, maar steeds door volledige samenwerking van alle wapens.

Wanneer we de chronologische verslagen of opdrachten van de landing in Sicilië van leger, vloot en luchtstrijdkrachten naast elkaar leggen en

daarna in elkaar zouden passen, dan zou U zien hoezeer het geheel op elkaar is ingesteld.

De parachutisten moeten vallen zoveel uur en zoveel minuten voor H uur, de vloot moet op de afgesproken plaats zijn „zoveel” minuten vóór dat tijdstip en de troepen moeten precies 30 minuten daarna in landingcraft vertrekken.

Met dagworden moet de luchtmacht boven onze hoofden zijn, moeten de schepen bepaalde punten bombarderen waar de landmacht nog net niet is. Kortom het geheel is een netwerk van opdrachten, dat alleen goed kan liggen wanneer er een nauw begripen bestaat tussen alle drie de wapens. Noch de invasie van West-Europa, noch die van Zuid-Europa, noch die in de Pacific zouden gelukt zijn, wanneer die sublieme coöperatie niet had bestaan.

De verovering van Noord-Afrika, het slagen van Montgomery's 7e leger, het zou niet gelukt zijn wanneer niet de opbouw van dat leger en de daarbij behorende luchtmacht was geschied in Egypte, hetgeen weer mogelijk was doordat de zeeweg — zij het dan ook de lange rond Zuid-Afrika — was opengeliouden door de Marine. De opmars zou niet zo vlug gegaan zijn wanneer de flanksteun en vooral de lange verbinding niet was onderhouden door de scheepjes en schepen van het „inshore squadron”.

De oversteek van Noord-Afrika naar Sicilië zou nimmer zonder ongelukken zijn verlopen wanneer het meesterschap in de Middellandse Zee niet door Cunningham aan de Italiaanse vloot was ontzegd en dit was weer niet gebeurd wanneer hij niet had beschikt over de F.A.A. en de R.A.F., die behalve voor de verkenningen ook zorgde voor de drie kwart nihilatie van de Italiaanse vloot in de haven van Tarento. En wat hadden we aan deze oversteek gehad wanneer niet een leger van beproefde „desert rats” in Sicilië aan de wal was gezet.

En in klein verband: wat zou er van onze beschietingen terecht zijn gekomen zonder de reeds vermelde samenwerking tussen de scheepsart.-officier, de bombardement-liaison-officier en zijn collega als F.O.O.? En wat zou er van onze bombardementen zijn terecht gekomen wanneer wij niet hadden kunnen beschikken over luchtsteun van boven? En niet hadden kunnen beschikken over de luchtfoto's en de luchtkarteringen, gemaakt door de R.A.F.

Die samenwerking begrijpt men pas goed wanneer men om 10.15 uur 's avonds — precies volgens schema — met een convooi met 80.000 man aan boord 300 troopcarriers hoort overvliegen.

Die samenwerking voelt men, wanneer men in Bizerta of Palermo een

..stafconferentie bijwoont over de aanvallen op het eiland Ventotene en Salerno of wanneer men in Malta met 300 man rond de tafels zit om een „Husky” te bespreken. Dan zitten ze bij elkaar, die grotendeels jonge mannen van verschillende strijdmachten, dikwijls nog van verschillende nationaliteit, ieder zich schikkende, plooiende, opgevende, op zich nemende en waarderende, alles met het uiteindelijke doel, de vernietiging van de vijand.

Mooi werk van de ene wordt gewaardeerd door de ander en bewonderd door de derde en komt ten gunste van de grote algemene overwinning.

Die samenwerking werd geboren onder het vuur van de vijand, bij gemeenschappelijke nederlagen en in gemeenschappelijke nood.

Het slagen van een militaire operatie en zeker van een amphibische operatie hangt af van team-spirit, team work, waarbij een ieder de taak van de ander weet en ook weet te waarderen en zodra die samenwerking, soms noodgedwongen, moet mankeren, dan komt het slagen van de operatie in gevaar. Dat zagen we in Griekenland, Creta, in Malakka en in Pearl Harbour.

Hoe hecht was die samenwerking in de imperial staff, in de staf van de supreme commander, in de staven van de Flagofficer Tunesia, Flag-officer Malta en de vice-admiral Western Italy. Zee-, land- en luchtmacht, zwoegende overdag en 's nachts onder een zelfde leiding, onverschillig of dit nu een landmacht, een luchtmacht of een marinechef was. In dezelfde kantoren, dezelfde mess, hetzelfde huis en bij de Amerikanen ook zelfs in dezelfde uniform.

Iedere wapen-naijver was verdwenen ten voordele van het algemeen doel. De beste man op de juiste plaats, dat was het streven! Het leger was de marine dankbaar voor een goed bombardement, de marine de luchtmacht voor een goede bescherming, de luchtmacht het leger voor een veroverd vliegveld.

Mijne Heren, een dergelijke stand van zaken is in de oorlog geboren, onder leiding van een Churchill, een Eisenhower, een Mc. Arthur, een adm. Halsey, een Tedder en een Cunningham, nadat West-Europa, Pearl Harbour, Malakka en de Pacific door gebrek aan samenwerking verloren waren gegaan.

Laten we ook in deze geest onze toekomstplannen bouwen, onze mobilisatie voorbereiden, onze oorlogsvoorbereiding maken, in waardering voor elkaars werk, elkaars spirit du corps met het gemeenschappelijke doel voor ogen.

Wanneer dat lukt hebben wij — en zowaar met geringe kosten — een peiler gebouwd voor onze nationale defensie en zal de rest veel soepeler volgen.

Mijnheer de Voorzitter, dit was eigenlijk de strekking van mijn gehele betoog vanavond.

Ik dank U allen voor de aandacht.

Schout bij nacht J. S. C. Olivier stelt hierop de volgende vraag:

„Wat betreft het nachtelijk vuur op „pin point“-doelen. Waarop — en hoe richtte de officier van Artillerie zijn batterij? Er is 's nachts niets te zien!”

Antwoord:

„Pin point“-doelen zoals een mitrailleursnest, een tank, een batterij e.d. werden — voor zover mij bekend — des nachts niet beschoten. Wel werden verontrustende vuren uitgebracht op wegwaispunten, belangrijke wegen, concentraties in bossen en steden. Uit de aard was hierop niet zulk een precisievuur noodzakelijk (hoewel wel gewenst) als op speldepuntdoelen.

Ik heb U verteld hoe wij bij een boei liggend met behulp van de F.O.O. overdag op zulk een nachtdoel inschoten. De stand van het kanon werd dan nauwkeurig genoteerd, t.o.v. de horizon en t.o.v. het ware Noorden: Met deze gegevens — nog gecorrigeerd voor de z.g. „daginvloeden” — schoten wij dan des nachts. Tegenwoordig zou het mogelijk zijn om radarpeiling te schieten, mits men — overdag ook weer — het doel duidelijk heeft uitgemaakt op het radarscherm en het temidden van vele andere punten van een bergachtige, dichtbevolkte en dichtbegroeide kust heeft weten te onderkennen.”

Kapt. der Inf. J. L. H. A. Antoni vraagt:

- a. „Wordt de F.O.O. geregeld (dagelijks) aan boord genomen?”
- b. „Hoe krijgt deze officier zijn bevelen?”
- c. „Laat hij het vuur openen op ogenblikdoelen? (d.w.z. zoekt hij doelen op?)”

Antwoord:

ad a. „Iedere keer wanneer persoonlijk contact met de F.O.O. mogelijk was, had dit plaats. De omstandigheden maakten dagelijks contact niet

altijd mogelijk, maar gedurende stilligdagen in Syracuse, Augusta, Malta en Napels kwam de F.O.O. regelmatig aan boord, werden de afgelopen acties besproken en eventuele veranderingen of suggesties voor volgende acties bepaald."

ad b. „Als regel kwamen de vuuraanvragen van de bevelvoerende officier van het „in de knel zittende" troepenonderdeel. De F.O.O. nam ze dan over. De beslissing of aan een vuuraanvraag voldaan kon worden berustte bij mij, evenals de order van „vuur openen" en „staken van het vuur". De leiding van het vuur geschiedde door de boordartillerie-officier."

ad c. „De F.O.O. was het initiatief gelaten om „suitable targets" door ons te laten beschieten. Trouwens ook wij voeren dikwijls uit met opdracht zelf doelen (direct vuur) uit te zoeken. Toen onze troepen echter goede voortgang maakten, moest men hiermee oppassen, want een sector, die bij uitvaren nog in 's vijands handen was, kon enige uren later in ons bezit zijn."

Luit. ter zee ze kl. K. M. R. Meeldijk vraagt:

„Geloof U dat kanonneerboten als Hr. Ms. „Flores" en „Soemba" nog toekomst hebben bij amphibische operaties? Dit i.v.m. de plannen om over te gaan tot de bouw van raket-vurende schepen."

Antwoord:

„Zolang we nog geen raketvurende schepen in grote getale bezitten zeer zeker. Maar dan met meer vaart en moderner uitgerust. Daarna zal het zeer afhangen van de mate van nauwkeurigheid, intensiteit, afstand en vernielende werking van het raketwapen of het te prefereren is boven artillerie-bombardementen."

De Voorzitter:

Ik dank Overste Bax zeer voor zijn interessante rede, waaruit ik een paar punten wil memoreren, die mij in het bijzonder getroffen hebben. Vooreerst de grote bescheidenheid van de spreker, die alle eer van de door Hr. Ms. „Flores" bereikte resultaten toeschrijft aan zijn officieren en bemanning en voor zichzelf daarvan niets opeist, terwijl hij zelf toch ongetwijfeld — en juist in de moeilijkste ogenblikken — de leiding heeft gehad. En vervolgens de grote waardering, zowel van de Engelse „forward

observation officer" als van de hogere Engelse commandanten, voor de werkzaamheid van de Nederlandse oorlogsbodems en de uitstekende resultaten van hun vuur.

In zijn aanhef heeft Overste Bax gezegd, dat het steeds een wens van hem was geweest om eens als spreker voor „Krijgswetenschap" op te treden. Ik ben zeker, uit Uw aller naam te spreken als ik de Overste de verzekering geef, dat hij alle voldoening kan hebben over zijn voordracht, die zeker niet zal nalaten haar nut af te werpen. Wij zijn hem daarvoor hartelijk dankbaar. (Applaus).

Ik sluit hiermede deze vergadering en dank U voor Uwe aanwezigheid.

NIEUWE LEDEN

Nederland

Amstelveen: Nat. Chr. Officiëren Verg.; J. P. H. v. Zutphen, res. 1e Lt. Inf.; Amsterdam: W. Erdman, res. Kap. Inf.; Amersfoort: B. A. de Veer, Lt. Kol.; Apeldoorn: M. R. v. d. Weide, 1e Lt. Kon. Mar.; Breda: M. P. L. v. Aalst, Kap. Inf.; Bergen op Zoom: P. Th. J. Huberts, Lt. Kol.; Ede: G. M. Gerritsen, Majoor; Gorkum: J. C. Witter, res. Kap. Inf.; 's-Gravenhage: W. v. Prooijen, Hoofdoff.-Vlieger II kl. K.M.; G. J. Le Fèvre de Montigny, Lt. Kol. G.S.; L. C. A. v. Dam v. Polanen, Lt. Kol. Mil. Lucht. K.N.I.L.; S. v. Eijck v. Heslinga, res. 1e Lt. Inf.; G. J. M. C. van Nijnatten, Lt. Kol.; C. J. Vermeulen, Kap. Inf.; Jhr. J. A. L. Hoefft, 1e Lt. Art.; L. A. v. Oyen, Lt. Gen. K.N.I.L. b.d., Adj. i.b.d.v. H. M. de Koningin; Haarlem: J. S. Bax, Kap. Lt. ter zee; A. J. Sciarone, Kap. H.I.; J. W. A. Stout, Majoor; Haren (Gron.): E. H. van Eeghen, res. Ritm. K.L.; Harderwijk: A. Tolsma, Lt. Kol. C.q.R.I.; Leiden: S. J. Anes, res. Kap. Inf.; Nijmegen: H. L. Peters, adsp. Off. Sergt.; Oosterhout: C. L. W. N. Baron van Voorst tot Voorst, Kap. Reg. Gren.; Schalkhaar: J. Holtrust, Maj. 8 R.I.; St. Laurens: D. Joziase, res. 1e Lt. Inf.; Utrecht: M. C. Kok, Majoor; Wageningen: Th. Oostendorp.

Ned.-Indië

W. H. Morren, Havenmeester 1e klasse; J. Stikkelorum, res. Kap. Inf. K.N.I.L.

Correspondenten

De navolgende H.H. hebben zich bereid verklaard het correspondentschap onzer Vereniging op zich te nemen, waarvoor onze hartelijke dank.

Apeldoorn: M. R. van der Weide, 1e Lt. Kon. Maréch. te Apeldoorn.

Vliegbasis Gilze-Rijen: W. I. Bosselaart, Kap. Mil. Adm. L.S.K. Vliegbasis Gilze-Rijen.

Deventer: Lt. Kol. J. Roode, Boreelkazerne, Deventer.

Steenwijk: A. Tolsma, Lt. Kol. C.q.R.I.

Amsterdam: G. Berghoef, 2e Lt. Inf. p.a. Hotel Rijnders, Wanningstraat 1, Amsterdam (Z.)

Breda: M. P. C. van Aalst, Kap. Adj. S.R.O.I., Kasteel, Breda.

Wezep: Jhr. J. A. L. Hoefft, 1e Lt. 6 R.V.A., Wezep.

Breda: (Commando Luchtvaarttroepen): Majoor Smeenk, M.A. p.a. Commando Luchtvaarttroepen te Breda.

Rotterdam: Majoor der Jagers L. V. A. de Leau, plv.l. 10-7-R.I., Dorpsweg, Rotterdam (Z.)

Utrecht: J. C. G. Nottrot, Lt. Kol. Genie, C. 1e Reg. Pioniers.

Wie volgen in de overige garnizoenen het goede voorbeeld dezer H.H.?

FINANTIEEL VERSLAG 30 September 1947
(1 Oct. 1946—30 Sept. 1947)

<i>Inkomsten:</i>	<i>Uitgaven:</i>
f 6735.64	
	f 5156.75
Voordelig saldo	f 1578.89
	<hr/> f 6735.64
 <i>Bovendien:</i>	
Op 30 Sept. '47 te innen contributies van	
64 leden in Nederland	f 640.—
52 leden in Ned.-Indië	f 520.—
	<hr/>
Totaal	f 1160.—
en geblokkeerd Banksaldo in Ned.-Indië	f 2420.80
 Het aantal leden bedroeg op 30 Sept. 1947, in Nederland	
	384
in Ned.-Indië	80
en in buitenland	6
	<hr/>
Totaal	470 leden

De Secretaris-Penningmeester:

J. P. BOOTS.